

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини та громадського здоров'я
Кафедра внутрішніх хвороб

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Фтизіатрія

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>222 «Медицина»</u>
Назва освітньої програм	<u>Медицина</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри внутрішніх хвороб, к.мед.н. Смольська Ірина Миколаївна	0674880874	irasmolska@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Фтизіатрія» є складовою обов'язкової компоненти освітньо-професійної програми професійної підготовки, вивчається студентами зі спеціальності 222 «Медицина» кваліфікації освітньої «Магістр медицини», кваліфікації професійної «Лікар» протягом 6-го року навчання. Семестр: XII. Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно-трансферною системою організації навчального процесу (ЄКТС). Фтизіатрія – наукова дисципліна, яка охоплює не тільки питання клінічного характеру, але і ряд проблем епідеміології, соціології, економіки, демографії, етики, правові аспекти.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фтизіатрія» є формування у студентів правильного розуміння практичного значення фтизіатрії серед інших клінічних дисциплін, виховання правильного підходу до обстеження, діагностики та лікування епідеміологічно та соціально небезпечного інфекційного захворювання - туберкульозу, а також необхідних знань і навичок та умінь їх використовувати у певних загальноклінічних ситуаціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фтизіатрія» є набуття здатності визначати етіологічні та патогенетичні фактори розвитку легеневого та позалегеневого туберкульозу, ставити на основі клініко-анамнестичних, лабораторних та рентгенологічних даних діагноз

туберкульоз легень або позалегенеу форму туберкульозу, визначати тактику ведення хворого та використовувати принципи профілактики та методи лікування туберкульозу, використовувати морально-етичні принципи спілкування з хворими на туберкульоз, призначати необхідне лабораторне та інструментальне обстеження, здійснювати диференційну діагностику, призначити лікування згідно сучасному Протоколу надання медичної допомоги хворому на туберкульоз.

Передумови для вивчення дисципліни: анатомія людини; фізіологія людини; патологічна фізіологія; медична біологія; мікробіологія, вірусологія та імунологія; медична хімія; медична та біологічна фізика; медична термінологія з основами латинської мови; гістологія, цитологія та ембріологія; догляд за хворими (практика); пропедевтика внутрішніх хвороб, деонтологія в медицині (курс за вибором) тощо.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Фтизіатрія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає здійснення діагностичного пошуку і характеризується комплексністю та складністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії та праці в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

- ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- ФК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці, відпочинку та харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.
- ФК6. Здатність до діагностування невідкладних станів.
- ФК7. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК8. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.
- ФК9. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
- ФК15. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
- ФК16. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- ФК22. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

Навчальна дисципліна «Фтизіатрія» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

- ПРН2. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання.
- ПРН3. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.
- ПРН4. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я.
- ПРН5. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань.
- ПРН7. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміння обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- ПРН8. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- ПРН12. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
- ПРН16. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання і вміння:

1. Методика опиту та збір анамнезу.
2. Визначення факторів ризику.
3. Методика фізичного огляду хворого.
4. Складання плану обстеження хворого з підозрою на туберкульоз.
5. Методика збору мокротиння для лабораторного дослідження.
6. Методика забарвлення мазка по Цилю-Нільсену.
7. Методика опису змін на рентгенограмі органів грудної порожнини.
8. Методика постановки алергічної шкірної туберкулінової проби.

9. Інтерпретація результатів туберкулінової проби Манту.
10. Оцінка дослідження функції зовнішнього дихання.
11. Методика відбору дітей на щеплення вакциною БЦЖ.
12. Методика проведення щеплення вакцини БЦЖ.
13. Методика спостереження за розвитком після вакцинних змін.
14. Написання історії хвороби стаціонарного хворого.
15. Призначення схеми комплексного лікування згідно категорії.
16. Надання невідкладної допомоги при пневмотораксі.
17. Надання невідкладної допомоги при кровохарканні.
18. Методика проведення плевральної пункції.
19. Інтерпретація результатів гістологічного дослідження матеріалу .
20. Методика застосування засобів інфекційного контролю в інфекційній лікарні.
21. Виписування рецептів основних протитуберкульозних препаратів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	14	28	48	6	12	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин			
		усього	у тому числі		
			лекц.	прак	сам. роб.
1	Визначення туберкульозу як наукової та практичної проблеми. Історія розвитку фтизіатрії. Епідеміологія туберкульозу. Етіологія, патогенез туберкульозу. Імунітет при туберкульозі. Клінічна класифікація туберкульозу	8	2	2	4
2	Організація виявлення і діагностики туберкульозу в закладах, що надають первинну медичну допомогу..	6	-	2	4
3	Діагностика туберкульозу в закладах, що надають вторинну медичну допомогу.	8	2	2	4
4	Загальні принципи лікування. Антимікобактеріальні препарати. Побічні реакції на антимікобактеріальні	8	2	2	4

	препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Критеріївилікування				
5	Профілактика туберкульозу Диспансерний нагляд.	8	2	2	4
6	Туберкульоз невстановленої локалізації. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Ускладнення. Сучаснісхеми лікування. Особливості перебігу туберкульозу у дітей та підлітків. Курація хворих.	12	2	4	6
7	Генералізований (міліарнийтуберкульоз). Туберкульоз нервової системи, мозкових оболонок. Патогенез, патоморфологія, клініка,діагностика, диференційна діагностика.	10	2	2	6
8	Підгострий та хронічний дисемінований туберкульоз легень. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульома легень. Фіброзно- кавернозний туберкульоз легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика. Сучасні схеми лікування. Ускладнення вториннихформ туберкульозу. Надання невідкладної допомоги при легеневій кровотечі.	12	2	4	6
9	Курація, написання історії хвороби хворого . Захист історії хвороби	4	-	2	2
10	Особливості ведення інкурабельних пацієнтів з туберкульозом, а також при поєднанні з пневмоконіозами, ВІЛ- інфекцією, вірусними гепатитами В чи С.	6	-	2	4
11	Позалегеновий туберкульоз: туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма), туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів, туберкульоз кісток і суглобів. Клініка. Діагностика.	8	-	4	4
Усього з дисципліни з підсумковим контролем (заліком)		90	14	28	48

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Розділ 1. Загальні питання фтизіатрії

Тема 1. Визначення туберкульозу як наукової та практичної проблеми. Історія розвитку фтизіатрії. Епідеміологія туберкульозу.

Етіологія, патогенез туберкульозу. Імунітет при туберкульозі. Клінічна класифікація туберкульозу

Фтизіатрія як наукова дисципліна. Стародавня історія фтизіатрії. Історія становлення та розвитку фтизіатрії в Україні, в Одеському регіоні. Анатомія та фізіологія дихальної системи. Роль да досягнення Р.Коха в питаннях етіології та епідеміології туберкульозу. Сучасні світові стратегії боротьби з туберкульозом. Патогенез туберкульозу. Імунітет, роль Т-лімфоцитів. Будова туберкульозної гранульоми. Розділи та значення клінічної класифікації для обґрунтування клінічного діагнозу – туберкульоз. Збудник туберкульозу, морфологічна будова, властивості. Види мікобактерій туберкульозу (МБТ) та їх епідеміологічне значення. Мінливість МБТ (L-форми, фільтруючі форми, персистенція, реверсія, чутливість МБТ до ліків). Атипові мікобактерії. Стійкість МБТ у навколишньому середовищі.

Зараження туберкульозом, шляхи проникнення і поширення МБТ в організмі людини. Місцеві і загальні реакції організму на туберкульозну інфекцію. Природна резистентність до туберкульозу та протитуберкульозний імунітет. Гуморальний і клітинний імунітет, їх механізми.

Принципи побудови класифікації туберкульозу. Розділи класифікації, що відображають тип туберкульозного процесу, основні клінічні форми, характеристики туберкульозного процесу і його ускладнення, клінічну та диспансерну категорії обліку хворого, ефективність лікування хворих на туберкульоз, наслідки туберкульозу. Формулювання діагнозу туберкульозу згідно з класифікацією.

Розділ 2. Організація медичної допомоги хворим на туберкульоз: виявлення, діагностика, лікування, профілактика, диспансерний нагляд

Тема 2. Організація виявлення і діагностики туберкульозу в закладах, що надають первинну медичну допомогу. Варіанти тактичних дій для лікарів установ загальної медичної мережі у виявленні туберкульозу.

Роль сімейного лікаря у виявленні туберкульозу: виявлення симптомів, притаманних туберкульозу, складання плану обстеження хворого з підозрою на туберкульоз. Збір анамнезу хвороби, життя, факторів ризику, епідеміологічного анамнезу. Об'єктивне обстеження хворого, інтерпретація змін. Обов'язкові методи дослідження мокротиння. Рекомендації хворому з методики збору мокротиння. Загальноклінічні аналізи крові, сечі. Аналіз виявлених змін. Методика описання рентгенограми ОГК. Аналіз виявлених змін. Призначення тест-лікування. Складання екстреного повідомлення при виявленні хворого з відкритою формою ТБ.

Тема 3. Діагностика туберкульозу в закладах, що надають вторинну медичну допомогу.

Особливості клінічного обстеження хворого на туберкульоз: скарги, анамнез захворювання, перебіг, епідеміологічний анамнез, перенесені захворювання, умови праці та побуту; *фізикальні методи обстеження*: значення пальпації, перкусії та аускультації в обстеженні хворого на туберкульоз; діагностичне значення змін у загальному аналізі крові у хворих на туберкульоз легень; основні показники функції зовнішнього дихання. Мікробіологічна діагностика: методи бактеріоскопічного, бактеріологічного і біологічного виявлення МБТ, значення їх результатів для діагностики туберкульозу. Прискорені методи виявлення МБТ: ВАСТЕК, імуноферментний аналіз, полімеразно-ланцюгова реакція (ПЛР).

Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання і внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Рентгено-, томо- і флюорографія, комп'ютерна томографія, рентгеноскопія. Рентгенологічні синдроми: ураження кореня легені, дисемінації, інфільтрації, круглястої тіні, порожнини, фіброзу. Аналіз рентгено-, томо- і флюорограм.

Методи неінвазивного дослідження: мікроскопічне, бактеріологічне, ПЦР дослідження мокротиння. Переваги та недоліки кожного метода. Рентгенологічне дослідження – основні рентгенологічні синдроми при туберкульозі: розширення кореню легені, вогнищеві тіні, дисемінація, фокус затемнення, кругла тінь, кільцеподібна тінь, плевральний випот.

Методи інвазивні – використовуються для диференційної діагностики туберкульозу з пневмоніями, раком легень, іншими захворюваннями дихальної системи. Бронхоскопія, трансторакальна біопсія, трансbronхіальна біопсія. Гістологічне дослідження матеріалу. Будова туберкульозної гранульоми.

Туберкулінодіагностика. Цілі туберкулінодіагностики. Критерії дітей і підлітків з групи ризику, яким проводиться щорічна туберкулінодіагностика. Поняття про туберкулін. Сучасні туберкулінові проби. Проба Манту з 2 ТО ППД-Л: показання, техніка проведення і оцінка її результатів. Поняття „віражу” туберкулінової проби. Диференціальна діагностика післявакцинного та інфекційного імунітету.

Тема 4. Загальні принципи лікування. Антимікобактеріальні препарати. Побічні реакції на антимікобактеріальні препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Критерії вилікування.

Загальні принципи антимікобактеріальної терапії: комплексність, комбінованість, контрольованість, тривалість і безперервність, етапна послідовність, індивідуальний підхід. Протитуберкульозні препарати: класифікація, дози, методи і кратність введення в організм хворого. Побічні реакції на антимікобактеріальні препарати, із запобігання та методи усунення. Стандартні режими хіміотерапії. Поняття про хіміорезистентність. Категорії лікування. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Категорії лікування хворих на туберкульоз. Спостереження за станом хворих на туберкульоз у процесі лікування.

Основні хірургічні методи лікування при туберкульозі органів дихання (операції на легенях, операції на плеврі). Показання. Протипоказання. Санаторно-курортне лікування хворих на туберкульоз.

Тема 5. Профілактика туберкульозу. Диспансерний нагляд.

Соціальна профілактика. Засоби санітарно-просвітньої роботи з населенням, в школах та ін.

Інфекційний контроль: адміністративний, інженерний, індивідуальний захист.

Первинна профілактика (вакцинація БЦЖ). Вакцина БЦЖ. Техніка вакцинації. Протипоказання до вакцинації БЦЖ. Оцінка місцевих реакцій організму на введення вакцини. Ускладнення протитуберкульозних щеплень.

Вторинна профілактика (хіміопрофілактика) туберкульозу, показання, методика проведення.

Санітарна профілактика, її завдання. Поняття про осередок туберкульозної інфекції. Категорії осередків за ступенем епідемічної небезпеки. Робота в осередку туберкульозної інфекції з профілактики туберкульозу. Заходи щодо профілактики туберкульозу серед осіб, які працюють в протитуберкульозних установах. Запобігання зараженню людей від хворих на туберкульоз тварин. Санітарно-освітня робота. Категорії диспансерного обліку.

Розділ 3. Клінічні форми туберкульозу: первинні, вторинні, позалегенові, уособненні з іншими захворюваннями.

Тема 6. Туберкульоз невстановленої локалізації. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Ускладнення. Сучасні схеми лікування. Особливості перебігу туберкульозу у дітей та підлітків.

Морфологічна основа туберкульозу невстановленої локалізації. Клінічні прояви, перебіг. Диференційна діагностика туберкульозу невстановленої локалізації з гельмінтозом, ревматизмом, хронічним тонзилітом.

Класифікація внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Клініко-рентгенологічні форми туберкульозного бронхоаденіту: інфільтративна, туморозна, „мала”. Патогенез, патоморфологія, клініка, перебіг, наслідки. Диференціальна діагностика з неспецифічними аденопатіями (кашлюк, кір, вірусні інфекції), лімфогранульоматозом. Схеми лікування за категоріями.

Патогенез і патоморфологія первинного туберкульозного комплексу. Клінічні прояви, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика з неспецифічною пневмонією, еозинофільним інфільтратом. Схеми лікування за категоріями. Залишкові зміни первинного туберкульозного комплексу та їх значення для виникнення вторинних форм туберкульозу.

Тема 7. Ускладнення первинних форм туберкульозу

Ускладнення туберкульозу внутрішньогрудних лімфатичних вузлів (ателектаз, асфіксія, гематогенна або лімфо-гематогенна дисемінація, плеврит) та первинного туберкульозного комплексу (ателектаз, асфіксія, специфічне ураження бронхів, бронхо- нодулярна

нориця, гематогенна або лімфо-гематогенна дисемінація, плеврит, розпад і утворення первинної каверни), їх профілактика, діагностика, лікування.

Особливості перебігу первинних форм туберкульозу у дітей та підлітків (висока шкірна чутливість до туберкуліну, параспецифічні реакції, значне залучення до процесу лімфатичної системи, схильність до генералізації у дітей із зниженим імунітетом, за сприятливих умов – схильність до загоєння без лікування).

Тема 8. Генералізований (міліарний) туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Сучасні схеми лікування.

Патогенез і патоморфологія міліарного туберкульозу. Клінічні варіанти. Діагностика. Диференціальна діагностика з міліарним карциноматозом, сепсисом. Схеми лікування за категоріями. Прогноз.

Патогенез і патоморфологія туберкульозного менінгіту. Клініка, особливості діагностики і перебігу. Методика обстеження хворого на туберкульозний менінгіт. Спинномозкова пункція та інтерпретація результатів дослідження цереброспінальної рідини. Диференціальна діагностика. Лікування. Наслідки.

Тема 9. Підгострий та хронічний дисемінований туберкульоз легень. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульома легень.

Підгострий та хронічний дисемінований туберкульоз легень. Клініка, діагностика. Диференціальна діагностика з неспецифічною пневмонією, пневмоконіозом. Залишкові зміни. Схеми лікування за категоріями. Ускладнення дисемінованого туберкульозу (плеврит, ураження бронхів, гортані та інших органів).

Методи виявлення, клініка і перебіг вогнищевої та інфільтративної форм туберкульозу. Методи визначення активності туберкульозних вогнищ. Причини прогресування вогнищевого туберкульозу та формування поширених процесів. Клініко-рентгенологічні варіанти інфільтратів. Диференціальна діагностика вогнищевого туберкульозу з неспецифічною пневмонією; інфільтративного туберкульозу – з плевропневмонією, раком легені. Залишкові зміни. Схеми лікування за категоріями.

Клініко-рентгенологічні варіанти казеозної пневмонії, особливості їх перебігу. Диференціальна діагностика казеозної пневмонії з неспецифічною пневмонією. Схеми лікування за категоріями. Наслідки.

Класифікація туберкульоми легень. Особливості клінічного перебігу туберкульоми легень, методи виявлення. Диференціальна діагностика туберкульоми легені з периферичним раком, ехінококовою кістою. Схеми лікування за категоріями. Наслідки.

Тема 10. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Сучасні схеми лікування. Ускладнення вторинних форм туберкульозу. Надання невідкладної допомоги при легеневій кровотечі.

Причини формування фіброзно-кавернозного туберкульозу легень. Патогенез, патоморфологія. Основні клінічні синдроми, рентгенологічні ознаки фіброзно-кавернозного туберкульозу легень. Варіанти клінічного перебігу. Прогноз. Циротичний туберкульоз легень. Диференційна діагностика з цирозом легень.

Ускладнення вторинних форм туберкульозу: амілоїдоз, хронічне легеневе серце, спонтанний пневмоторакс, легенева кровохаркання та кровотеча. Характеристика. Діагностика. Невідкладна допомога при спонтанному пневмотораксі, легеневій кровотечі.

Тема 11. Захист історії хвороби.

Курація хворого, аналіз отриманих клініко-лабораторних та рентгенологічних даних, описання рентгенограми, проведення диференційної діагностики. Обґрунтування та правильне складання клінічного діагнозу. Призначення схеми лікування згідно категорії, прогноз. Захист історії хвороби у вигляді доповіді.

Тема 12. Особливості ведення інкурабельних пацієнтів з туберкульозом, а також при поєднанні з пневмоконіозами, ВІЛ-інфекцією, вірусними гепатитами В чи С. Застосування паліативних методів лікування.

Особливості ведення інкурабельних пацієнтів з туберкульозом, паліативні методи лікування, інфекційний контроль в місцях перебування таких хворих. Силікотуберкульоз: клініка, діагностика, особливості перебігу, лікування.

ВІЛ-асоційований туберкульоз. Епідеміологія. Патогенез туберкульозу на тлі ВІЛ-інфекції. Маркери СНІДу. Найчастіші форми, перебіг, лікування туберкульозу у хворих на СНІД.

Клінічні особливості перебігу гепатитів у хворих на туберкульоз.

Тема 13. Позалегеновий туберкульоз: туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма), туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів, туберкульоз кісток і суглобів. Клініка. Діагностика. Сучасні схеми лікування.

Патогенез, патоморфологія і класифікація туберкульозних плевритів. Основні клінічні синдроми плевритів. Сучасні методи діагностики. Показання до плевральної пункції, методика її проведення. Лабораторні ознаки ексудату і трансудату. Диференціальна діагностика туберкульозного плевриту з плевритом при пневмонії. Сучасні схеми лікування.

Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів: патогенез і патоморфологія, місцеві та загальні прояви, клінічні форми туберкульозу периферичних лімфатичних вузлів. Діагностика. Сучасні схеми лікування.

Тема 14. Туберкульоз кісток і суглобів. Клініка. Діагностика. Підсумковий контроль (залік).

Туберкульоз кісток і суглобів: патогенез і патоморфологія, місцеві та загальні прояви, клінічні форми. Діагностика. Сучасні схеми лікування.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Епідеміологічна ситуація в світі та Україні, Історія розвитку фтизіатрії Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Структура клінічної класифікації туберкульозу
3. Види туберкулінових проб
4. Комп'ютерна діагностика туберкульозу
5. Групи диспансерного нагляду хворих на туберкульоз. Структура протитуберкульозного диспансеру.
6. Підготовка до практичних занять.
2. Консультації з викладачем протягом семестру.
3. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
4. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
5. Підготовка до підсумкового контролю.
6. Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань збігаються з такими до практичних занять.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення диференційованого заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит
--	---

Питання до заліку

1. Збудник туберкульозу, його види і форми існування (L-форми), властивості.
2. Вклад видатних вчених у розвиток фтизіатрії (Р. Кох, Кальметт і К. Герен, З. Ваксман, М.А.Ліннікова).
3. Джерела туберкульозної інфекції. Виділення мікобактерій у навколишнє середовище. Шляхи зараження туберкульозом. Патогенез туберкульозу.

4. Клінічна класифікація туберкульозу.
5. Методи виявлення туберкульозу. Варіанти тактичних дій для установ загальної медичної мережі у виявленні туберкульозу.
6. Методи лабораторного виявлення мікобактерій туберкульозу. Визначення лікарської стійкості та її клінічне значення.
7. Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання. Основні рентгенологічні ознаки туберкульозу.
8. Групи підвищеного ризику захворювання на туберкульоз. „Обов’язкові” контингент населення, які підлягають профілактичному обстеженню раз на рік.
9. Туберкулінодіагностика: проба Манту з 2 ТО ППД-Л та оцінка її результатів. „Віраж” туберкулінових проб.
10. Основні принципи лікування хворих на туберкульоз легень.
11. Категорії лікування хворих на туберкульоз легень. Режими хіміотерапії. Поняття про хіміорезистентність.
12. Патогенетична та неспецифічна терапія хворих на туберкульоз легень.
13. Сучасні методи хірургічного лікування туберкульозу легень.
14. Вакцинація БЦЖ. Методика і техніка проведення. Ускладнення вакцинації БЦЖ.
15. Соціальна та санітарна профілактика туберкульозу. Хіміопротекція туберкульозу.
16. Осередки туберкульозної інфекції, їх класифікація. Робота в осередку туберкульозної інфекції з профілактики та раннього виявлення туберкульозу в осіб, які перебувають в контакті з хворими на туберкульоз.
17. Ранній період первинної туберкульозної інфекції. Туберкульоз невстановленої локалізації. Патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
18. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки, ускладнення.
19. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки, ускладнення.
20. Підгострий дисемінований туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
21. Вогнищевий туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
22. Інфільтративний туберкульоз легень. Клініко-рентгенологічні варіанти інфільтратів. Патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки.
23. Казеозна пневмонія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
24. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
25. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легень. Причини виникнення, патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
26. Ускладнення туберкульозу: кровохаркання, легенева кровотеча. Патогенез, діагностика, лікування, невідкладна допомога.
27. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
28. Міліарний туберкульоз. Патогенез, особливості клінічного перебігу, діагностика, лікування, наслідки.
29. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок. Патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки.
30. Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
31. Туберкульоз кісток і суглобів: патогенез, основні локалізації уражень, перебіг.
32. Силікотуберкульоз. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.

33. Туберкульоз і ВІЛ/СНІД. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Основна:

1. Фтизіатрія : підручник / В. І. Петренко, Л. Д. Тодоріко, Л. А. Гришук [та ін.] ; за ред. В. І.Петренка. Київ : Медицина, 2018. 471 с.
2. Актуальні питання фтизіатрії: посібник / Д. Г. Крижаноський, В. А. Фрейвальд, Н. А.Марченко (та ін.). Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2017. 155 с.
3. Фтизіатрія у схемах, таблицях та рисунках : навч.-метод. посібник / О. С. Шевченко, О. І.Чопорова, С. Л. Матвеева та ін. Харків : ХНМУ, 2016. 176 с.
4. Профілактика туберкульозу. Навчальний посібник для студентів і лікарів- інтернів ВНМЗ IV рівня акредитації та лікарів / В. І. Петренко, М. Г. Долинська, А. В. Александрін, В. В. Петренко. Київ: 2 Print, 2017. 88 с. URL: <http://tb.ucdc.gov.ua/uploads/files/prophilaktica.pdf>.
5. Позалегеневий туберкульоз: підручник /Н.А.Мацегора, І.М.Смольська, О.Є.Шпота/ та ін.; за ред. Н.А.Мацегора..Одеса: ОЛДПлюс, 2022. 428 с.

Допоміжна

1. Паліативна та хоспісна допомога хворим на туберкульоз: навчальний посібник (ВНЗ IV р. а.) / Ю. І. Фещенко, В. М. Князевич, О. М. Разнатовська, Н. А. Гріцова / Київ. 2017. 98с.
2. Наказ МОЗ України №102 від 19.01.2023 р. «Стандарти охорони здоров'я притуберкульозі».URL: https://phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Nakaz_MOZ_vid_25.02.2023_0_530_Standarty_medopomogy_pry_TB.pdf
3. ТУБЕРКУЛЬОЗ Клінічна настанова МОЗ України, заснована на доказових даних №КН 2021-530 від 17.11.2021. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/tuberkuloz/>
4. Наказ МОЗ України № 287 від 01.02.2019 р. «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0408-19#Text>

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>.